Ч. 45. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Львів, неділя 16. листопада 1930 р. Рік XXXII.

Виходить що тижня в неділю.
Адреса редакції і адміністрації „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

СВОБОДА
СЕЛЯНСЬКА ҐАЗЕТА

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Редакції: 29-41. Телеф. Друкарні: 29-26.

Рішаюча хвиля.

Багато дорадників є и тепер, але по виборах знов останується біля Вас і з Вами лише ті, кого виберете з єдиної української листи Ч. 11.

У кожній обводовій комісії маєте оголошення, які листи в окрузі є важні. І в цілій Східній Галичині й на Волині найдете свою листу Ч. 11. Значить, вона важна і вибір послів з неї буде також важний. Уневажнили наші листи лише в Ярославщині (в Галичині), на Поліссі та Холмщині, але й там українські виборці голосуватимуть на Ч. 11., щоби тим засвідчити єдність усього нашого народу. Маємо тепер лише одну українську листу. І вже лише для того самого, що ми всі в потребі обєднались, треба піти до виборів. Треба засвідчити, скільки нас усіх та чи вміємо ми боротися за своє право.

Ніщо не сміє нас спинити перед відданням на виборах картки з Ч. 11., яка є доказом єдности всього українського народу, яка є виявом свобідної волі нашого народу.

Не збивайтесь і тим, що в 1928-ому році наше число листи було інше. Тоді так випало, а тепер інакше і тепер наше число є 11. Картки з числом 11. при цих виборах скажуть те, чого часто не можемо висказати словами.

Йдучи до виборів, ми сповняємо свій громадський обовязок і лише користаємо зі свого законного права. Тому немає нам чого боятись ніяких погроз. Навпаки — коли хто буде нам перешкаджати в користанні з того права, потягаймо його до відповідальности.

Користаймо зі свого виборчого права і добуваймо тим підставу для успіху нашої дальшої боротьби за наші права народу!

Щоб не було баламуцтва.

Вже не перший раз стаємо до соймових виборів, а проте ще й тепер подекуди люде не розуміють деяких термінів (назв), які зустрічаються у звязку з виборами. До таких, як нам пишуть, належить т. зв. „державна листа“ кандидатів на послів до сойму. Чуємо, що деякі виборці змішують „державну листу“ з „жондовою листою“ і дивуються та обурюються, як один чи другий наш громадський діяч попав на „жондову листу“. Державна листа не має нічого спільного з „жондовою“. Її укладають кожна для себе і зі своїми кандидатами ріжні ґрупи, які стають до виборів. Тому „жондова“ листа є одна, а державних лист є кільканацять, кожна з іншим числом.

Державна листа є одною з тих самих штучок виборчої ординації, які дають при виборах перевагу великим ґрупам і виборчим бльокам. Є вона неначе премією для тієї виборчої ґрупи чи виборчого бльоку, який добуде найбільше мандатів до сойму. Для державної листи істнує окрема державна виборча комісія, в якій засідає і наш представник (тепер його арештували!). Та комісія означує зголошені листи черговими числами і до тих лист повновласники окружних лист прилучують свої окружні листи. Цьому завдячуємо те, що **по всіх наших округах наша листа Українського і Білоруського Виборчого Бльоку має одне і те саме число 11.**

Згідно з виборчою ординацією (арт. 9): „Виборці з цілого обшару Річипосполитої вибирають 444 послів, з яких 372 з лист виставлених в округах і 72 з державних лист“.

Державні листи зголошує принайменше по 5 послів або сенаторів уступаючого сойму чи сенату, або принайменше 1000 виборців по 500 з двох виборчих округ. Нашу державну листу підписали наші посли й сенатори з Українського Клюбу в розвязаному соймі.

Щоби мати право дістати мандати з державної листи, треба, щоби окружні листи з тим самим числом вибрали послів щонайменше в 6 округах. Потім, котре число добуде найбільше число послів в округах, те дістане найбіл. мандатів зі своєї державної листи. Отже даржавна листа є саме одною з тих причин, чому при виборах твориться великі виборчі бльоки. Приблизно на 5 мандатів з окружних лист приходить один мандат з державної. Тому, щоби ми по своїй державній листі провели до сойму найбільше наших людей, то кожна наша округа мусить подбати провести у себе якнайбільше наших послів. Досягнемо цього тоді, коли **всі як один голосуватимемо на єдину українську виборчу листу ч. 11.**

Те саме відноситься і до сенату.

Пять тисяч арештованих.

В опозиційних політичних колах у Варшаві подають число осіб, арештованих тепер в Польщі за політичні провини, на пять тисяч. Зачислюють сюди також українців. З поодиноких партій, що входять в склад Центроліву, арештовано 1.600 осіб, з того тисячу соціялістів. Число арештованих бувших послів і сенаторів доходить тепер до 85.

На ділі число арештованих за політичні провини осіб є далеко більше, бо варшавяки не мають поняття про розміри масових арештовань у Сх. Галичині.

Не піддавайтеся погрозам!

Доходять до нас вістки, що декуди по наших селах і місточках крутяться ріжні темні духи та вимагають під ріжними погрозами підписання окремої заяви, що виборці будуть голосувати на листу, яку захвалюють ті дурисвіти. Трапляється таке, що несвідомі люде потім гадають, що вони таки справді мусять голосувати на ту листу, бо на це зложили заяву.

Тому звертаємо окрему увагу на цих дурисвітів. **Ніхто не сміє піддаватися тим безправним погрозам! А як хто навіть під такою безправною погрозою зложив заяву чи обіцянку, що буде голосувати на ту листу, на яку під загрозою казали йому голосувати, то хай знає, що ТАКОЇ ЗАЯВИ ЧИ ОБІЦЯНКИ ВІН НЕ Є ОБОВЯЗАНИЙ ДОДЕРЖАТИ! Ані право, ані мораль не зобовязує когось виповняти заяву, зложену під погрозою і терором!**

Кожний український селянин і робітник повинен віддати свій голос тільки на листу

11

Кілько є виборців у Львові?

Виборча окружна комісія у Львові повідомляє, що проти виборців внесено около 7.000 рекламацій. Комісія признала важними около 1.800 протестів, головно тому, що ті виборці не внесли спротиву. Між скресленими є українці, поляки та жиди. Тому виборців у Львові є тепер около 170 тисяч.

—o—

Судять послів.

Карний суд в Люблині засудив бувшого українського посла В. Кохана на один рік вязниці за непошанування влади. Цеї провини допустився він на вічу 3. серпня 1929 р. Присуд видали заочно, бо б. посол Кохан сидить у львівській слідчій вязниці, арештований ще перед кількома тижнями.

Той сам суд засудив б. посла Котарського на 6 місяців і б. посла Дагана (Визволене) на 3 місяці вязниці за вічові промови.

В Слонимі засуджено Б. Білоруського посла Павла Криньчука на рік вязниці за протидержавні виступи.

—o—

Вивозять арештованих.

З Бережан доносять, що арештованих перед місяцем адвокатів д-ра Володимира Бемка і б. посла д-ра Мих. Західного вивезено до карного заведення у Вронках в корінній Польщі. Зачувати, що тими самими слідами підуть також інші арештовані з бережанської тюрми, як б. посол Ст. Кузик і т. д.

—o—

Засудили за віче.

Повітовий суд в Турці засудив бувшого посла Дмитра Великановича на грошеву кару 180 зл. або на 9 днів арешту за уладження віча 17. марта 1929 р. в Тарнаві Вижній під голим небом без дозволу влади. О. Івана Іваня, гр.-кат. пароха в Тарнаві, засуджено на 120 зл. або 6 днів арешту за те, що оголосив своїм парохіянам, що це віче відбудеться.

—o—

Державний буджет.

На останньому засіданню польського уряду вставлено суму державного буджету на рік 1931/32. Ця сума є трохи низша від буджету цьогорічного. Доходи є сподівані у висоті 2 міліярди 890 міліонів зл., а видатки у висоті 2 міліярди 886 міліонів зл.

—o—

Чекає нас тяжка праця.

Вже скоро буде по виборах. Тоді почнуться наші сірі будні і перед нами стане руба питання, як полатати наші нові діри, та як і що робити дальше. Сьогодня ще навіть трудно передбачити, як буде виглядати та наша праця. Але вже сьогодня кожний мусить мати це на увазі, щоби вже самими виборами зробити собі полекшу на будуче. Чим краще ми поставимось при виборах, чим більше виберемо своїх послів і сенаторів, тим бодріщою буде наша праця і тим вона буде лекшою. Наш виборчий успіх дасть нам оборонців перед світом і незалежних робітників на місцях, а найголовніще — закріпить ідею обєднання, до якого дійшло у нас при виборах.

Ми обєдналися до виборів, але це обєднання є лише хвилеве. Скінчаться вибори і тоді знов кожна партія, яка приступила до спільного бльоку, буде робити по свойому. І коли би ми програли вибори, то напевно так буде. Натомісць, коли ми обєднані матимемо успіх, то це може стати підставою для дальшої спільної праці всюди, де лише буде йти про загально-народні справи. А без такої спільної праці на полі шкільництва, чи культури й освіти, при тих умовинах, які у нас витворилися, просто годі буде знати, за що братися, від чого зачинати.

Ми певні, що тепер у цілому нашому краю, у кожного українця є одна думка: всі до спільної праці! Отож в імя тієї майбутньої спільної праці йдім всі до виборів і голосуймо на ч. 11.

—o—

Ревізії й арештування.

Ревізіям і арештуванням в краю нема кінця. З огляді на брак місця в нашій ґазеті подаемо тільки частину надісланих вістей.

В **Яворівщині** арештовано М. Вакуловича, начальника громади в Чернилявi, одного з найсвідоміших селян в повіті. В Яворові запроторено в тюрму кооператора-інваліда Петра Волощака.

В **Самбірщині** і в самому Самборі переведено масово ревізії. Нпр. у Степана Сілецького з Лютовиськ, якого рідня мешкає в Самборі, відбуваються ревізії просто що другий день. Дня 4. листопада забрали його сина Антона до тюрми. В дні 1. листопада розкинув в Самборі хтось українські летючки і мабуть у звязку з тим ідуть тепер численні арештування.

В **Дрогобичі** була ревізія у п. Антонії Поповичевої. Шукали паперів з комітету опіки над політичними вязнями. Нічого не знайшли. Одначе забрали її на поліцію, придержали три години і по списаню протоколу звільнили. З звязку з дальшими слідствами в справі „Пласту" арештовано Ф. Барана.

В **Сокалі** арештовано кільканайцять учеників учительської семинарії й ґімназії. Деяких вже випущено, але дирекції не хотять приняти їх назад до школи.

В **Золочівщині** переведено масові ревізії в Сасові і Побоці, але нічого не найдено. На соборчику в Утішкові арештовано оо. Пришляка з Підборець, о. Іздрика з Олеська й о. Давидовича з Закомаря.

В часі ревізії в Розворянах пов. **Перемишляни** арештовано Мих. Сеника й вивезено до Золочева.

Масові ревізії переведено в **Радехівщині, Камінеччині і Підгаеччині.**

В **Станиславівщині** переведено ревізію в селі Побережі, де арештовано чотирох студентів, з яких двох випущено на другий день. В Ганусівцях арештовано Гр. Черепаху.

Після віча в Ямній пов. **Надвірна** арештовано Фр. Козьолковського, уряд. „Просвіти" з Делятина, під замітом виголошення противдержавної протоки. Його відставлено до Станиславова.

В **Коломиї** арештовано адв. д-ра Муровича. В Дебеславцях пов. Коломия мала статися подія, яку так описують польські ґазети: „Около 200 людей із Дебеславець пішло до сусідного села Замулинець з прапорами Сельробу серед окликів проти уряду, держави та реакції. Подію зліквідовано негайно. Кордон війська окружив село (баталіон 49. п. п. з Коломиї). Арештували 31 людей, у цьому 3 жінки. Між арештованими є головні аґітатори Мик. Семенчук і Вас. Лисенчук. Ревізія тревала весь день. Забрали богато комуністичної „бібули".

В **Чортківщині** були ревізії в Полівцях, Джурині, де арештовано пароха о. Івахнюка, Білобожниці і Калинівщині.

Масові ревізії й арештування будуть також на **Волині. В Дубенщині** арештовано багато молоді. Частину арештованих перевезено до Луцька. У **Володимирі** арештовано кількадесять осіб під замітом приналежности до комуністичної арґанізації. В Степані на **Костопільщині** арештовано кандидата з листи ч. 11, Ол. Кудру й вивезено до Рівного. Арештовано й інші особи в рівенському і костопільському повіті. — В **Кремянці** арештовано б. посла Б. Козубського, чолового кандидата УНДО до сенату.

—o—

Сіють братню „згоду".

В ночи на 1. листопада ц. р. невідомі люди вибили в Сокалі всі шиби в домівці „Української Бесіди", в канцелярії філії „Просвіти", в Українськім Кооперативнім Банку і в канцеляріях адвокатів д-ра Перфецького і д-ра Хоминського. Не пошанували навіть церкви св. Миколая, в якій вибили шиби а стіни обкидали болотом.

В Тернополі вибито тоїж ночи вікна в „Міщанському Братстві" та закидано болотом льва над головним входом.

В селі Вовчинцях пов. Станиславів хтось забрав з памятника Шевченка, що стоїть серед села, портрет поета, а рами поломив і розкинув по гостинці. Кілька ночей пізніше вкрадено вивіску з місцевої читальні „Просвіти", хоч вона сусідує з постерунком поліції.

—o—

Варвари.

На стрілецьких могилах в Тернополі хтось зрізав високий дубовий хрест у ночі на 1. листопада. Хрест був окований залізом, так, що треба було довгого часу на його знищення.

На стрілецькій могилі в Озірній коло Зборова хтось знищив огорожу. Залізний паркан вирваний враз з бетоном. Саму могилу розкинули а камінну плиту, на якій є вириті імена полеглих стрільців, розбили.

В Теребовлі ушкодили вибухом підставу українського памятника.

—o—

100.000 бездомних дітей.

Радянські ґазети доносять, що в Радянщині є тепер 100.000 дітей без опіки. Опущені діти у віці 8—14 літ переходять громадами зі сіл до міст в надії, що найдуть захист на зиму. Міліція проловлює щоденъ сотки дітей на крадежах.

Вибори мають бути тайні.

Деякі аґітатори галасують, що всі мають голосувати на 1-ку явно.

Така пропаґанда противиться правним приписам про вибори. Артикул 11. польської конституції говорить виразно, що посли мають бути вибрані в тайнім голосуванні. Так само виборча ординація має цілий ряд приписів, котрі забезпечують і постановляють тайність виборів. Між іншим згідно з ординацією є неважний кожний голос (картка), котрий в який-небудь спосіб є зазначений.

З того слідує, що не вільно віддавати голосу явно, бо в цей спосіб тероризується людей. Колиб який виборець віддав явно голос на „одинку", то муж довіря повинен в комісії зажадати уневажнення того голосу. Колиб комісія того голосу не уневажнила, то муж довіря повинен казати свій заміт записати до протоколу.

—o—

По широкому світі.

ВИБОРИ В АВСТРІЇ. В неділю, 9. ц. м. відбулися вибори до австрійського парляменту. Партії, що творять теперішний уряд, вийшли з цих виборів зі стратами, а зате зміцнилися соціялісти, які в самім Відні здобули 30 мандатів і будуть тепер найсильнішою партією. Загально надіються тепер від них державного перевороту, бо недавні ревізії виказали, що соціялістичні організації по всіх містах мають великі запаси зброї.

МОСКВА святкувала 13-ті роковини жовтневої революції, що скінчилася перемогою більшовиків. Місто було засипане відозвами, між якими перше місце займав поклик до виконання 5-літного комуністичного пляну. На Червоній площі перед памятником Леніна перемаширували військо, шкільна молодь і робітничі організації. Військова дефіляда тревала дуже довго і виказала найновіші здобутки военної техніки. Парада скінчилася в будинку комісаріяту заграничних справ, де принято представників заграничних держав, газет і ріжних урядових достойників.

В ЖЕНЕВІ почала радити комісія, що має приготовити скликання світової конференції в справі загального розброєння. Участь в нарадах беруть представники 32 держав. Голова комісії Лявдон сказав, що вправді доси світ не дуже вірить в можливі успіхи справи загального розброєння, то всетаки треба старатись, щоби держави бодай обмежили або зменшили свої збросння. Тому він просив членів комісії, щоби не виїздили із Женеви, заки не встановлять якогось спільного проекту в тій справі. Радянський делеґат Літвінов висловив більшовицький погляд на справу розброєння і домагався, щоби конференція в справі припинення дальших зброєнь відбулася з кінцем 1931 р. Німецький делеґат гр. Бернсдорф домагався, щоби держави обмежили не тільки чисельність армій, але й час військової служби, а польский делеґат, щоби для всіх армій встановлено однаковий час військової служби. Наради тревають дальше, але загально думають, що нізщо з них не вийде, бо великі держави не виречуться своїх военних плянів.

БОРОТЬБА ЗА ВЛАДУ. Між радянським диктатором Сталіном та іншими більшовицькими верховодами йде дальше завзята боротьба. З політикою Сталіна не годиться між іншими ні командант червоної армії Ворошилов ні голова радянського всесоюзного уряду Риков, котрий на кількох робітничих зборах у Москві осудив гостро свого противника. Сталін скликав засідання політичного бюра комуністичної партії, яке приказало голові уряду удатись до одного місточка над Волгою на одномісячну відпустку. Загально думають, що з тої відпустки він вже не верне. Рикова вивезли на місце заслання аґенти тайної поліції. Визначного комуністичного теоретика Бухаріна мають заслати на Сибір. Ворошилова покищо не займають, тому що він має за собою військо.

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ Північної Америки відбулися минулого тижня вибори до конгресу і сенату. В обох законодатних тілах більшість дістала демократична партія, що від девятьох літ стоїть в опозиції до теперішнього уряду, який опирається на партії републиканській. Уряд президента Гувера побуде ще два роки, але ні в конгресі та в сенаті він не буде мати за собою більшости, а при нових виборах президента треба надіятись побіди „демократичного" кандидата. Скрутне господарське положення держави причинилося до того, що населення відвертається від пануючої тепер републиканської партії.

—o—

Право виборчої агітації.

З ріжних околиць краю одержуємо запити, чи є дальше **право агітації при виборах**, чи це право скасоване. Річ у тім, що деякі виборчі гієни страшать людей, що вийшло нове право, яке загалом забороняє агітувати за якоюсь листою кандидатів.

Отож на ті запити відповідаємо:

1) **Нема такого закону, який заборонював би провадити свобідну агітацію серед виборців за якоюсь листою.**

2) **Заборонений по закону тільки виборчий терор і шахрайство**; розпорядок президента з дня 12. вересня 1930 р. Д. З. ч. 54, поз. 509 забороняє і карає тих: а) хто **насильством, погрозою або підступом** перешкоджує відбути **передвиборчі збори** (арт. 2, кара 5 років тюрми); б) хто уживає насильства, безправної погрози або підступу, щоби вплинути на **спосіб голосування виборця**, або щоби виборця здержати від голосування (арт. 3, кара 5 років тюрми); в) **хто дає або обіцяє дати маєткову користь виборцеві** за його голос, або за здержання від голосування (арт. 4, кара 5 років тюрми); г) виборець, що за свій голос жадає маєткової або особистої користи (арт. 5, кара 5 років тюрми); д) хто за впливання на спосіб голосування, або на здержання від голосування бере або жадає маєткової чи особистої користи для себе чи для іншої особи (арт. 6, кара 5 років тюрми). **Цей останній припис є звернений проти тих виборчих гієн, котрі жадають за виборчу агітацію заплати; е) хто при тайнім голосуванні в безправний спосіб запізнається з тим, як хто голосував** (арт. 7, кара до року тюрми).

Отже **право** не тільки дозволяє, але й хоронить свободу агітації, **але агітації чесної й безплатної.**

Натомість **право** забороняє **виборчий терор, шахрайство, підкупство й виборчу наживу гієн.**

Чи в практиці всі його держаться, це друге діло. Але кожний свідомий громадянин повинен виборчі надуживання докладно записувати, перевірювати та стверджувати підписами свідків, щоби негайно після виборів зробити з них ужиток.

—o—

З Радянської України.

Збіжева акція на Радянській Україні в користь комун не вдалася і тому влада почала застосовувати нові репресії, заповіджені недавно головою народніх комісарів Чубарем. В кожній окрузі утворено окремі військові відділи і під проводом робітничих бриґад, висланих з Харкова, почалась примусова реквізиція збіжа по селах. Селян, у яких найдено збіже, арештують, конфіскують їхнє майно і висилають на північ. Карні експедиції допускаються над українським населенням небувалих насильств і населення в переполосі покидає свої оселі та криється в лісах. „Комуніст“ пише, що у звязку з цим в кількох місцевостях появились ватаги збунтованих селян, які нападають на комуни.

Арештування. В Дніпропетровську арештовано 35 залізничників, в Харкові 14 залізничників за контрреволюцію.

—o—

Горять фільварки.

У Волиці Комаровій пов. Рогатин згоріло 3. листопада шість стирт збіжа на фільварку Кучинського. Шкоди є на 16.000 зл. Польські ґазети пишуть, що стирти підпалено тектуровими ліхтарками, в яких були свічки. Під закидом підпалу арештовано 5 селян, які нібито призналися до вини.

У Підвисокім пов. Снятин на фільварку Й. Файха згоріли стодоли, стайні, збіже та ріжне знаряддя вартости около 100 тисяч зл.

—o—

Політичний замахи.

В Ужгороді на Закарпатській Україні відбувся судовий процес п. Стефанії Новаківської, галичанки, і 18-літнього ґімназиста Татинця. Як відомо, Татинець стрілив у літі ц. р. кілька разів з револьвера до греко-кат. священика Сабо, москвофіла, і легко його ранив. До замаху намовила його п. Новаківська, жінка українського адвоката в Ужгороді. Процес скінчився засудом п. Новаківської на 5 а Татинця на 1 рік вязниці.

—o—

НОВИНКИ.

— **Вбив вартівника.** Біля села Медики (коло Перемишля) в ночі вистрілив хтось двічи до Андрія Тиховського, що пильнував стирти сіна. Тиховський, ранений двома кулями, впав на землю. Тоді невідомий приступив до раненого та добив його якимсь гострим приладом. Поліція шукає вбивника при помочі поліційних собак.

— **Доробитися на асекурації** хотіли три фабриканти в Лодзі, Цукер, Рубін і Шайнфарбер і підпалили свою фабрику, обезпечивши її високо. Спекуляція не вдалася і всі три станули недавно перед судом, який засудив кождого на 4 роки вязниці. Жінка Рубіна дістала три роки вязниці за участь в підпалі.

— **За обманства** при продажі долярівок і преміівок арештовано в Станиславові трьох директорів жидівського Банку Кредитового.

— **Стріляються без війни.** Військовий суд в Перемишлі засудив пор. С. Пневського на півтора року вязниці і втрату старшинського степеня за те, що застрілив капітана Млечка. Сталося це в часі офіцирської забави на маневрах. Млечко образив Пнєвського словами: „ти познаньска сьвіньо“, за що поручник вдарив капітана в лице, а коли капітан хотів стріляти до нього, він його випередив і застрілив. Суд засудив його тільки за нарушення субординації.

— **Корець пшениці за бляшку.** Василь Баландюк, господар з Перегноєва пов. Перемишляни продав у Львові корець пшениці і злакомився на дві золоті обручки, які якийсь ошуканець продав йому на вулиці за 28 зл. Коли ошуканець щез, Баландюк переконався, що обручки мосяжні і нічого не варті. Вже тільки наших людей впало жертвою подібного ошуканства, а все знаходяться нові легкодухи, що лакомляться на блискучу бляшку і платять як за золото.

— **Самовбивство дідича.** В Милятині Старім пов. Камінка Стр. застрілився власник фільварку Йосиф Мачуґа. Причиною самовбивства був програний процес з посесором дібр в Немирові.

— **Обікрали фільварок.** До канцеляріі управи дібр ґр. Тарновського в Дикові Старім вломилися злодії і вкрали з каси 268 долярів і 630 зл.

— **Бандитизм.** За старийською рогачкою під Львовом напало чотирох замаскованих бандитів на купця з Миколаєва Айзіґа Лянґера, побили його та вкрали йому товари вартости кількасот золотих.

— **Небезпечна цікавість.** На пасовиську у Верешиці пов. Городок Яґ. пас 27-літний Грицько Мишко дня 6. липня ц. р. коні і поклав на залізнодорожних шинах деревляну колоду та кусень заліза, цікавий, що то буде, як надіде потяг. Не сталося нічого, бо перешкоду усунув завчасу Іван Чіп, але Мишко за свою цікавість відповідав 4. ц. м. перед львівським судом, який засудив його на півтора року вязниці.

— **І такі жінки бувають.** В Авсбургу відбувається цікавий судовий процес: судять якусь препогану дівчину, яка отроїла аж 13 осіб, між ними свого батька і матір. Всіх отроїла в цей спосіб, що подаючи їм молоко, доливала до нього розчин аршенику.

—o—

Світ під зброєю.

Всі держави на світі видають річно на зброєння 40 міліярдів і 340 міліонів зл., з чого на саму Европу припадає поверх 22 міліярдів. Крім того на платні для військових видають держави 21 і пів міліярда зл. Світ може кождої хвилі кинути на жир гармат 77 міліонів вояків і 37 міліонів вимуштрованих резерв.

Коли нарешті людство прийде до розуму і зробить конець тим коштовним зброєнням.

—o—

Що кожний виборець повинен знати?

З огляду на те, що зближається речинець виборів, подаємо тут деякі постанови виборчої ординації, які кожний виборець повинен знати.

Арт. 65. Предсідник може усунути з виборчої домівки особи, що заколочують спокій або аґітують, з забороною вернути, одначе не позбавляючи їх права віддати голос.

Арт. 66. В часі голосування **не вільно** ні у виборчому льокалі ні в будівлі, де цей льокаль находиться, ні теж на вулиці і на площі перед входом до будівлі в промені 100 метрів виголошувати промови, роздавати картки до голосування **і в якийнебудь спосіб агітувати.**

Арт. 70. 1. Голосування відбувається при помочі карт до голосування. Карти до голосування повинні бути білого коліру. Карта має містити тільки помічене словами або цифрами число листи кандидатів, на яку виборець віддає свій голос.

2. Число може бути відбите механічно або написане.

Арт. 72. Голосування начинається в 9. годині ранку і триває без перерви до 9. години вечером.

Арт. 73. 1. Голосування відбувається публично в такий спосіб: Виборець зближується до стола, при якому засідає виборча комісія і називає своє імя і назвище. По перевірenні членом, що веде протокол, чи імя і назвище находиться у списку виборців, виборець одержує остемпльовану коперту до голосування і вручає предсідникові коперту, котрий по провіренні стемпля на коперті і **не заглядаючи до її нутра** вкидає її до виборчої урни. Одночасно член комісії біля назвища виборця в двох примірниках спису зазначують, що він віддав свій голос.

2. Виборці, які наслідком фізичної недуги не можуть виконати ділання, окресленого тим артикулом, можуть користати з помочі довіреної особи.

Арт. 74. **Предсідник не може приняти до голосування карти, яку виборець бажав би віддати без зложення її до урядової коперти**, так само не прийме предсідник коперт, що поза урядовим стемплем є означені якимнебудь знаком.

Не марнуйте виборчих карточок 11-ки!
З кожного числа „Свободи“ та інших українських ґазет, що підтримують Український Виборчий Бльок, вирізуйте їх, роздавайте серед рідні, знайомих і сусідів та сховайте одну карточку собі до виборів! Нехай ніодна карточка не пропаде!

ДОПИСИ.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. *Жертвенність нашого селянства.* Недавно писалося про те, що в селі **Глещава**, теребовельського повіту, згоріли наслідком відомих подій кільком нашим господарям всі господарські забудування і мешкальні доми. З уваги на велику господарську крізу і недалеку зиму грозила тим селянам нужда. Тоді всі громадяни села без ріжниці помогли потерпівшим відбудуватися. Власники ліса подарували дерево, інші знову привезли дерево з ліса, ще інші дали свої околоти на пошиття. Коли вже весь матеріял був на місці, зійшлися всі громадяни від старого до малого і впродовж двох-трьох днів і сліду не було видно з того, що тут була пожежа. Таксамо згоріла була вся паша для худоби. І в тім випадку помогли селяни добровільно. Богатші везли для потерпівших просто цілими фірами пашу і збіже, бідніші несли на плечах. Таким чином всі погорілі є забезпечені на зиму. Селяни давали жертви охочо і працювали з таким запалом і ревністю, що серце радувалося і наповнялося надією, що громада, яка так дбає про своїх співгромадян, не пропаде, як не пропаде і нарід, який складається з таких громад. Цей гарний приклад повинні наслідувати всі інші галицькі громади.

На початку жовтня ц. р. помер у тому ж селі Глещаві громадянин Михайло Ковальський. Умираючи, записав він на читальню „Просвіти“ 50 ам. долярів, а на місцеву церкву 1 морг поля. В теперішні часи потрібно особливо богато таких жертводавців на народні цілі. Виділ чит. „Просвіти“ в Глещаві на черговім засіданні постановив заіменувати пок. Ковальського Михайла почесним членом читальні „Просвіти“.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. *Листопадове свято.* В Чехії живе багато українців, яких загнала туди війна. Не тільки інтеліґенти, але й робітники, що знайшли тут заняття. Та хоч на далекій чужині, вони інтересуються справами рідного краю, з яким вяже їх дальше спільна недоля. Заходом терезинської і літомерицької організації вони оправели в Терезині Листопадове свято, що відбулося в неділю, 2. ц. м. В місцевій церкві була Служба Божа, яку відправив о. Гопко з Праги. Співав хор під управою Ів. Переца. В церкві було також багато чехів і німців. Опісля всі удалися на терезинський цвинтар, де лежить багато стрільців УГА. Під памятником відправлено панахиду за поляглих і вислухано промов о. Гопка, Дацкова, Переца, пані докторки Королівної і Ярмоленка.

Учасники свята зібралися опісля в одній салі на спільний обід. В гарно прибраній салі видно було портрети Шевченка і президента Массарика. По обіді співали українські народні пісні. Зворушливий був особливо жіночий спів. Співали чешки і німки, що повиходили замуж за українців і повивчувалися української мови та українських пісень як правдиві українки. І. К.

Пильнуйте чистоти виборів!

ПРАВО каже, що вибори мають бути **„чисті"**, що є **свобідні, без терору, без шахрайства, без підкупу, без підступу.** Дальше право каже, що вибори переведені при помочі терору, шахрайства і підкупу є неважні, якщо ті надужиття вплинули на вислід виборів. Коли по таких виборах виборці внесуть скаргу до Найвищого Суду, то суд такі вибори уневажнить, як вже був уневажнив в кількох округах на Волині при минувших виборах.

Так приписує право. Щоби свойого права боронити, треба **всі надужиття докладно подати**. Тому **НЕГАЙНО** по виборах з кожної громади треба прислати точний звіт, чи були які надужиття:

1) Чи листа виборців була зложена правильно? Чи були вписані всі уповнені виборці? Чи були вписані неуправнені? Подати імена.

2) Чи розбивано збори виборців, коли і хто??

3) Чи хто грозив і як, що не вільно голосувати на ч. **11**?

4) Чи хто підкуплював виборців, щоби на 11 не голосували або щоби здержалися від голосування?

5) Чи хто страшив карами або чим іншим, як виборці не будуть голосувати на якусь листу?

6) Чи хто обіцяв якусь заплату або позичку і т. п. за голосування на якусь листу?

7) Чи перешкоджав хто голосувати у виборчім льокалі або перед льокалем?

8) Чи не видирали карток? Чи не заглядали до картки?

9) Чи вкладав хто самовільно якісь картки до урни?

10) Чи комісія відобрала так голоси, що всі виборці не могли віддати голосу?

11) Чи правильно почислено голоси?

Треба докладно подати з точним іменем того, хто робив надужиття, навести час, місце і **свідків**. Тільки тоді має вартість скарга до Найв. Суду. Подати докладно характер особи, що допустилася надужиття — чи це особа цивільна (її адреса) чи особа урядова (постерунковий, староста, екзекутор, урядник податковий, війт, учитель, урядник з виділу повітового і т. д.).

1. Листопад — місяць українських інвалідів! Не відмовте жертви для потерпівших у боротьбі, вишліть її на адресу УКТОДІ. Львів, вул. Руська 3/II.

Дальші ревізії й арештування.

ЛЬВІВЩИНА.

В суботу 8. ц. м. перед годиною 10, арештував командант поліції з Гаїв біля латинської катедри у Львові Андрія Гнатишина, за яким пошукувала поліція вже три місяці. В домі Гнатишина була ревізія вже передтим, одначе нічого компромітуючого у нього не найдено. А згаданий командант кілька разів заходив до дому його родичів у Чижикові, питаючи (розуміється, по польськи), „де той, що будує Україну?", або „де той підпаляч?" Того самого дня відставлено його до поліції в Гаях коло Львова.

БЕРЕЖАНЩИНА.

В *Раю* коло *Бережан* дня 6. листопада 1930 р. в год. 2 вночі обскочила поліція в силі 6 постерункових помешкання п. Осипа Барана, абсольвента політехніки, якого підозрівано, що він має при собі зброю. Тому візвано його спляючого, щоби негайно віддав зброю, котрої він очевидно не мав. Опісля переведено у нього докладну ревізію, яка не дала ніякого результату. Рівночасно арештовано тоді п. Степана Лещука, агента „Спілки Українських Агрономів", який тоді перебував у Раю і в імени цеї Спілки робив замовлення на рільничі знаряди для селян.

Дня 4. ц. м. перевела поліція ревізію у п. Старухів. Це вже четверта з черги ревізія у п. Старухів за час двох останніх місяців. Крім того переведено ревізії у п. Загаєвичів і Бобяків.

У Бережанщині переводить поліція, змінена чужими відділами, дальше масові труси й арештування по селах. В деяких селах поліція (а передше й військо) була вже кілька разів. А в селі *Криве* поліція була вже кільканадцять разів і арештувала там тепер 21 хлопців, яких відставлено до бережанської тюрми.

ВИЙШЛИ НА ВОЛЮ.

Дня 27. жовтня вийшов на волю по одномісячнім побуті у львівських Бригідках п. Василь Кузьмів з Полюхова Великого, якому закидували підпал стирти в мазурській кольонії в Гаях к. Львова.

Зі станиславівської слідчої вязниці випущено на волю пароха Старуні о. Корсана негайно після його переслухання. Судця станув на становищі, що о. Корсан не мав у себе „Сурми", яку доставлено до суду, як нібито знайдену в його домі при ревізії, при чому на ті примірники „Сурми" поприбивано ще й печатку парохіяльного уряду в Старуні.

Боротьба з машиною.

Яке в нас тепер усе звичайне: їздимо залізницями, автобусами, пароплавами, спокійно приглядаємось літакам, з приємністю слухаємо музики чи співу по радіо, користаємо з добродійств електрики і т. д. і нікому не впаде в голову підозрівати у всьому якоїсь нечистої сили, боятись. Дійшли ми вже до того, що колиб нарешті оголосили, що з якогось земного пункту виїздже машина, яка повезе людей на місяць чи на якусь звізду, то й це нікого не лякалоб, а колиб було правдою, то не здивувалоб. За довгі літа наука розяснила багато того, що колись було неясним, таємничим, невідомим. А що не має в собі таємниці, це вже нікого не лякає.

Але чи то так дуже довго люде звиклися з новим світом машини і найріжніших та найсміливіших винаходів? Ні, ще тому сто літ зовсім інакше дивились люде на все те, що сьогодня є предметом щоденного вжитку. Ще в 1838-ому році, отже несповна 100 літ тому, коли проведено залізничу лінію Берлін—Почдам, ті німці, які тепер дивують світ своїм поступом, боялися і втікали від паровозу, бо це, мовляв, пекольний смок. А коли з початком минулого століття вирушив з Ню-Йорку перший пароплав і з його комина почали вилітати іскри, то люде попадали на коліна і просили Бога, щоби їх охоронив перед тим страхіттям. Щож говорити про те, якби тоді загудів у повітрі літак, або відізвалися голоси в голосники радія?

А чи багато з нас знає про те, що коли перші люде ставали перед фотоґрафічним апаратом, то штани у них зі страху тряслися і вони заєдно хрестилися, щоб бува не сталось їм яке нещастя. А яку приємну міну робить кожний тепер, щоб на фотоґрафії був гарний, як в дійсности.

Машин боялися люде як чогось таємничого, незрозумілого. Але боялись також машин, які ні не видавались таємничими, ні незрозумілими. Боялись їх працюючі люде зі страху перед утратою зарібку. Відомо, що кожна машина заступає богато людських рук, і коли до якоїсь роботи вжити машини, то багато людей, які заробляли на хліб при даній роботі, мусить шукати собі іншої праці. Прим. перша машина до виробу скляних пляшок виробляє стільки пляшок, скільки 75 людей, що видували пляшки. А машину обслугувало всього лиш 4 чоловіки. Проти тої машини виступили робітники, але також і фабриканти, які викупили патент на ту машину на цілу земську кулю з тим, щоби впроваджувати машини лиш поступово, щоби не викликати бунту маси робітників.

Найбільша й найзавзятіша боротьба з машиною провадилась в Англії. Там робітники часто нападали на фабрики і нищили машини, щоб таким чином рятувати свій зарібок. Уряд мусів видати закон проти нищення машин і гостро карати людей за несвідомість, яка казала їм руйнувати машини.

Тепер вже нікому не впаде в голову рятувати зарібок нищенням машин. Тепер кожний намагається виручити себе машиною, щоби полекшити свій труд. Люде мають тепер інші клопоти: щоби при помочі машин жити як найвигідніше.

—о—

Українські Громадяне!

В ночі дня 21. вересня ц. р. невідома злочинна рука кинула на головний будинок народньої школи Т-ва „Рідна Школа" ім. Князя Льва у Львові на Личакові **бомбу**, яка своїм вибухом знищила мури, дах і все шкільне урядження. На місці недавно вибудованого шкільного будинку остало лише румовище. Шкільна дітвора Личаківської дільниці, яка записалася численно до цеї школи, остала без даху над головою і прийдеться школі знова тинятися по чужих найманих домах, заки Кружок „Рідної Школи" ім. Князя Льва в цій дільниці, до якого належить школа Князя Льва, зможе знову здвигнути для цеї школи новий будинок.

Асекураційні заведення, в яких був цей будинок обезпечений, відмовили Кружкови відшкодування, мовляв, тому, що шкоду спричинив вибух експльодуючого матеріялу, а не пожежа.

Старшина Кружка „Р. Шк." ім. Князя Льва забралася негайно до будови нового шкільного будинку, не смію́чи допустити до цього, щоби шкільна дітвора цеї школи мала йти до чужих шкіл і там винародовлюватися. Кошти будови нового дому виноситимуть поверх 100.000 зол. Такої суми зложити не в силі не тільки українське населення Личаківської дільниці, але й українське населення з цілого Львова, бо нині біда, господарський недостаток, безробітя незвичайно діймаючо дається відчувати в першій мірі українському населенню у Львові, яке в більшости складається з бідних робітників та урядовців, для яких чужі варстати праці замкнені, а своїх нема майже зовсім.

Тому Старшина Кружка ім. Князя Льва приневолена звернутися отсею дорогою до всего Українського Громадянства в краю і на еміграції з отсим горячим закликом:

Допоможіть своїми хочби найдрібнішими датками збудувати на Личаківській дільниці Львова дім на поміщення всенародньої школи ім. Князя Льва! Подайте грошеву поміч Старшині Кружка ім. Князя Льва можливо в скорому часі, щоби ще в сьому році підтягнути будову під дах. Складайте жертви на вкладкову книжочку Кружка в Кооперативному Банку „Дністер" ч. 15.150 або пересилайте свої датки почтовими складанками П. К. О. на чекове конто „Дністра" ч. 143.961 з дописукою числа книжочки вкладкової.

Кружок „Рідної Школи" ім. Князя Льва у Львові.

Видає С-ка „Діло", вар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

11	11	11	11
11	11	11	11
11	11	11	11
11	11	11	11
11	11	11	11
11	11	11	11